

Miljøhandlingsplan for

Arnatveit barnehage

2024 -2025

Periodens tema : **FRA HAGE TIL MAGE**

Mål:

Gjennom utforskning og eksperimentering i lek og aktiviteter kan barnehagen legge til rette for å gi barna innsikt og forståelse for matens opprinnelse, produksjon og veien fra mat til måltid. På den måten kan barnehagen også bidra til å gi begynnende bevissthet rundt bærekraftig matforbruk.

Tidligere miljøprosjekt er:

Natur med frukt og grønnsaker

Kildesortering og Kulturminner

Videre planer:

Vi vil høste frukt og grønnsaker, og bruke bær, plommer og epler i matlaging med barna. Fra våren 2023 har vi sådd frø inne. Vi er opptatt av gjenbruk og bruker utgåtte barnestøvler og andre ting som ellers kastes til blomsterpotter. Vi er opptatt av utsmykning og dekorering på utelekeplassen som er utført av barna. Grønnsakhagen utvides med flere plante-kasser som er plassert nær avdelingene. Det skal være nok til å samle til matlaging, og til selvplukk. Barna er med på hele prosessen, og på den måten blir de involvert og engasjert i prosjektet.

Organisering av arbeidet:

- Gode rammer og organisering- vi har etter hvert etablert oss en frukt- og grønnsakhage ved å holde fast på samme tema over flere år.
- God plan på innkjøp og tilrettelegging
- Brukt intern kompetanse i ledelse av aktivitetene- nedsatt en prosjektgruppe.
- Fellesprosjekt for barna og personale med stor grad av foreldreinvolvering

Først og fremst er dette et fellesprosjekt der alle deltar. Vi har egen prosjektgruppe. Styret tar et spesielt ansvar for å legge til rette for at prosjektet skal bli vellykket. Vi ser at naboer setter stor pris på tiltaket, og at de vil passe på området når barnehagen er stengt. Foreldre har gitt oss positive kommentarer, og barna viser allerede stor interesse med å passe på trær, busker og ta opp epler som faller på bakken. Når barnehagen er stengt utfordrer vi FAU og foreldre til å passe på hagen, og å forsyne seg med frukt og grønt. Vi benytter ansatte sin kompetanse og interesse for kjøkkenhage, og en fra hver avdeling har et spesielt ansvar. Vi er blitt bedre til å samle frø fra hagen og til å så tidligere på vinteren/våren. Gjennom erfaring og motivasjon (ved rike avlinger) blir vi bedre på dette arbeidet. Vi har i 2024 hatt en større fokus på det estetiske uttrykket. Pynte gjerder sammen med barna, lage soner på utelekeplassen, og at barna har blomster rundt seg flere steder på utelekeplassen. Videre å holde hagen ryddig, koste, stelle, vanne, luke- barna er med på hele prosessen og får oppgaver sammen med personalet. Med stor avling gir det også muligheter for selvplukk.

Samarbeidspartnere

Vi søkte om penger til miljøtiltak av Bergen Kommune. De har opprettet et klimafond, og vi fikk tildelt kr. 8000. etter søknad for året 2023. Vi er tildelt midler gjennom utviklingsprosjektet.

Vi ble fulgt opp både pedagogisk og faglig på fagområdet av HVL (Høgskolen i Bergen) fram til sommer 2023, og vi vil ha et samarbeid videre også. Spesielt har en naturfaglærer hjulpet oss med kreative innslag, kunnskap og gitt oss inspirasjon.

Vi har søkt noen midler i 2024 til å vedlikeholde og videreutvikle prosjektet, men ikke fått svar ennå.

Miljøregler: Kjøkkenhage (trær og busker) og økologisk dyrking

- Daglig tilsyn og stell av busker og trær.
- Være nysgjerrig og utforske sammen med barna.
- Følge et frukttre gjennom 4 årstider, ta bilde, samtale og dokumentere.
- Bruke økologisk natur gjødsel

- Prinsipp og leveregel: Barna er alltid sammen med voksne for å vanne, gjødsle og stelle
- Redusere innkjøp av frukt og grønnsaker ved at vi i perioder er selvforsynte. Barna tilbys sunn og variert kost, og motiveres til å smake.
- Vi lager retter av det vi høster -og inviterer foreldre inn på smaksprøver.
- Vi passer godt på hagen og inviterer foreldre til å hjelpe oss under sommerstenging av barnehagen.
- Se miljøhandlingsplanen i sammenheng med satsing i årsplan.

Pedagogisk dokumentasjon gjennom hele året. Her et eksempel fra avdeling Maurtua.

Barna deltar i hele prosessen. Plukke epler, vaske, skrelle, dele. Gode samtaler rundt bordet.

Vi er blitt bedre til å samle egne frø fra hagen og til å så tidligere. Gjennom erfaring og motivasjon ved så flotte avlinger blir vi bedre på dette arbeidet. Vi har i 2024 hatt en større fokus på det estetiske uttrykket. Pynte gjerder sammen med barna, lage soner på utelekeplassen, og at barna har blomster rundt seg flere steder på utelekeplassen.

Foreldre bruker gjenbruksnett. Plastforbruket er betydelig redusert.

Barns medvirkning har stort fokus. Barna ønsker å så steiner de finner i frukten sin.

Barna sår gulrot frø- grønn superdag. Får det med hjem og inspirerer familien til selv å begynne å dyrke frukt og grønt.

*Noen barn ønsket seg plantekasse i fødselsdags presang
Samarbeid mot felles mål*

Prosess: Samtale, tegne skisse, snekre, bære, montere, fylle i jord og plante

Vi har lært:

- Viktigheten av barns deltakelse og barnesamtaler i prosessen
- Prosjektet vil vi videreføre og er med på å skape en *grønn* barnehage identitet
- Barna inspirerer oss når de deltar og viser sin interesse
- Fått ny og viktig kunnskap ved erfaring, og vi endrer til neste år. Eks. Ved å så inne allerede til jul
- VI - betyr ALLE som arbeider mot samme mål
- Prøving og feiling er viktig læring
- Humor og latter når vi gjør feil, som å glemme å ta frø oppi potten
- Prosjektet handler om utforskning og undring sammen med barna
- Barnesamtaler og barns tanker gir oss ideer til videreføring av prosessen
- Prosjektet er blitt internalisert- dette er noe vi gjør-er
- NYTT: En ny estetisk dimensjon med å lage soner på utelekeplassen der vi pynter med spiselige blomster, og barna er med å pynter vegger, gjerder mm.
- Vi bryr oss om hvordan det ser ut rundt oss er rundt oss ved å vedlikeholde og holde det fint.
- Er det blitt gjort hærverk i helgene inviterer vi lokalavisen og skriver om saken- samt at barna uttaler seg og appellerer til å ikke ødelegge for oss.
- Vi inviterer foreldre, nærmiljø med på å hjelpe oss å verne om hagen vår gjennom hele året
- Foreldre ser at planene våre vises i praksis.
- Familier får frukt med seg hjem med barna. Tar vare på alt og deler ut.

Solbær i hagen ga god og vitamin -rik saft. Vi er stolt av guleroøttene.

Korker (gjenbruksmateriale) pynter gjerdet. Barna leker rundt blomster.

Gode og store neper fra hagen

Det er sådd blomster rundt i hele hagen

Vi forsyner oss med salat og rotgrønnsaker

Vi har plukket inn mange kasser med epler.

Vi har pærer og pommer også, men der håper vi på større avling neste sommer.